

MRF 2024.329

Østre Landsrets dom af 19. november 2024, 7. afd., sag BS-40905/2023-OLR
(Ib Hounsgaard, Finn Morten Andersen og Gitte Søjberg Christensen (kst.))

A (adv. Søren Holger Mellerkjær Larsen, besk.) mod Naturstyrelsen (adv. Aleksander Lind)

Naturstyrelsen var ikke erstatningsansvarlig for person- og tingsskade forvoldt af 12 m højt væltet træ på vejstrækning i Naturstyrelsens skovområde, da styrelsens tilsyn med træernes tilstand måtte anses tilstrækkelig under hensyn til styrelsens adgang til at prioritere sine ressourcer i det store skovområde.

A blev i februar 2020 udsat for en ulykke, hvor et træ i et skovområde på Bornholm væltede ned over hans bil, da han passerede træet på en vejstrækning igennem et skovområde tilhørende Naturstyrelsen. Der opstod herved tingsskade på A's bil og personskade på A selv. A anlagde herefter erstatningssag mod Naturstyrelsen, hvor A gjorde gældende, at Naturstyrelsen var erstatningsansvarlig som følge af mangelfuldt tilsyn med træerne i skovområdet. Byretten lagde efter bevisførelsen til grund, at det omhandlede træ var 10-12 meter højt og stod placeret 7 meter fra kørebansens kant i anden række fra vejen bag en række rødelletræer af samme højde, og at træet på ulykkestidspunktet var gået ud, og var råd i roden. Da Naturstyrelsen ikke forud for ulykkestidspunkt var bekendt med træets tilstand, var det ved vurderingen af Naturstyrelsens erstatningsansvar afgørende, hvorvidt det kunne tilskrives mangelfuldt tilsyn med træerne i skovområdet, at Naturstyrelsen ikke var bekendt med træets tilstand. Byretten lagde herefter til grund, at "uanset der ikke er tale om et egentligt eksklusivt offentligt skadevolderområde, at vurderingen af Naturstyrelsens tilsyn skal ske under iagttagelse af Naturstyrelsens prioriteringsret og ressourcehensyn, hvorefter Naturstyrelsens ansvar må bedømmes ud fra den lempeligere ansvarsvurdering, der følger heraf". Efter bevisførelsen fandt byretten det herefter ikke godtgjort, at Naturstyrelsens tilsyn med skovområdet havde været utilstrækkeligt, eller at Naturstyrelsen burde have identificeret det pågældende træ som et »risikotræ« ved det

foretagne tilsyn under hensyn Naturstyrelsens prioriteringsret og ressourcehensyn. Byretten frifandt herefter Naturstyrelsen. A ankede byrettens dom til landsretten, hvor parterne i det væsentlige gentog deres anbringender. Landsretten konstaterede, at det omhandlede træ var 12 meter højt, havde en diameter på 41 cm og stod placeret 7 meter fra vejen i anden skovrække bag nogle rødelletræer af samme højde, og at træets rod viste sig at have været rådden. Landsretten lagde efter bevisførelsen til grund, at Naturstyrelsen gennemførte et løbende tilsyn med skoven, herunder i forbindelse med de ansattes daglige færden i skoven og i forbindelse med skovning, og at der senest en til to måneder forud for ulykken var gennemført et kørende tilsyn med træerne langs vejen, hvor tre til fire risikotræer var blevet identificeret og efterfølgende fjernet. Landsretten lagde desuden til grund, at Naturstyrelsen ikke var bekendt med træets tilstand. I lyset af den adgang til prioritering af ressourcer, som Naturstyrelsen må have som offentlig myndighed med ansvar for et meget stort skovområde, fandt landsretten, at det førte tilsyn havde haft en sådan tilstrækkelig karakter, at Naturstyrelsen ikke var ansvarlig for den omhandlede ulykke, da det ikke var godtgjort, at det pga. af askesyge på Bornholm havde været nødvendigt med et mere intensivt tilsyn. Det kunne ikke føre til et andet resultat, at der ikke forelå nedskrevne retningslinjer for tilsyn med farlige træer langs offentlige veje på Bornholm, således som det var tilfældet for fem ud af 16 statslige naturdistrikter.

Kommentar: Dommen må forstås på den måde, at skovejere har pligt til at føre tilsyn med risiko for væltede træer over offentlige veje gennem skoven, men landsrettens præmisser tyder på, at ansvarsnormen er den samme for private og offentlige skovejere, hvor det i forhold til sidstnævnte fremhæves, at der må tages hensyn til adgangen til at prioritere ressourcer. Se i øvrigt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (EMD) dom af 14. juni 2011 i sag 19776/04, Ciechonska mod Polen (MAD 2011.1405), hvor den polske stat blev dømt for overtrædelse af EMRK art. 2 om retten til liv i anledning af en dødsulykke pga. væltet træ. Der er dog så væsentlige forskelle mellem de to sager, at det er velbegrundet, at sagsøger – så vidt ses – ikke inddrog EMD-dommen.

RETTE PÅ BORNHOLM DELDOM

afsagt den 21. juli 2023

Sag BS-18436/2021-BOR

A

(beskikket advokat Søren Holger Mellerkjær Larsen)

mod

Naturstyrelsen

(advokat Aleksander Lind)

Denne afgørelse er truffet af dommer Andreas Bøgsted-Møller.

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 11. maj 2021.

Sagen drejer sig om erstatningsansvar for skader som følge af et væltet træ.

Deldommen angår efter parternes anmodning alene spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgte har handlet ansvarspådragende i forhold til ulykken, jf. retsplejelovens § 253, stk. 2.

Sagsøgeren har under delhovedforhandlingen påstået sagsøgte tilpligtet at anerkende at være ansvarlig for ulykken, som sagsøgeren var udsat for den 16. februar 2020, hvor et træ væltede ned over sagsøgerens bil, da han passerede træet på vejstrækningen Åsedamsvej i Almindingen.

Sagsøgte har påstået frifindelse.

Sagsøgeren har fri proces.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Sagsøgeren førte den 16. februar 2020 sin bil ad Åsedamsvej i Almindingen på Bornholm.

Under kørslen væltede et træ ned over kørebanen, hvorved der opstod tingskade på sagsøgerens bil og personskade på sagsøgeren.

Sagsøgte er ejer af skovområdet, hvor det væltede træ stod.

Forklaringer

Sagsøgeren og vidnet ^B har afgivet forklaring.

Sagsøgeren har forklaret, at var 25-26 år gammel på ulykkestidspunktet. Han arbejdede på et røgeri. Han var og er en erfaren bilist, og har kørekort til alle køretøjer på nær bus. Han havde ofte kørt på den pågældende vejstrækning. Han kom kørende fra Segenvej. Der var stille vindforhold, idet det havde blæst en del dagen før. Der kom en modkørende, da træet pludseligt faldt foran sagsøgeren. Han blokkede sine bremses og holdt armene op foran sit hoved for at skærme for sig. Bilen blev ramt af træet. Da han havde bragt bilen til standsning, kontaktede han selv politiet. Hans bil kunne godt køre, men han fik en kammerat til at transportere den derfra på en autotrailer. Sagsøgeren talte med politiet, mens han sad i bilen. Politiet kom kørende dertil fra Østerlars-siden. Da politiet kom, havde en anden bilist, der havde kørt bag sagsøgeren, allerede skåret træet ned og smidt det ned ad vejsiden. Sagsøgeren kontaktede Naturstyrelsen og talte med skovridder ^C der beklagede og sagde, at de ikke havde personale nok til at "løbe og tjekke hele tiden". Fotografiet af træet på vejbanen er et, sagsøgeren tog umiddelbart efter ulykken, og inden politiet kom til stede. Det er sagsøgeren, der i marts 2023 har taget de fremlagte fotografier af væltede træer i området.

Vidnet ^B har forklaret, at han har arbejdet som skovfoged og vildkonsulent for Naturstyrelsen Bornholm i 33 år. Før det var han i en lignende stilling i Kronborg i 5 år. Naturstyrelsen Bornholm har ikke nedfældet retningslinjer for tilsynsintervallerne. De fører løbende tilsyn med træer, der kan være til fare for brugerne og trafikken. I distriktet er der ansat 9 funktionærer, der kan føre tilsyn. Der er desuden ca. 6 fastansatte skovarbejdere, der løbende melder ind. Desuden melder de eksterne entreprenører også løbende ind. Tilsynet

føres, når de dagligt arbejder eller færdes i skovene. Der foretages løbende skovning, og der kigges også i den forbindelse på risikotræer. De har ikke nedfældet nærmere retningslinjer, da vidnet har den holdning, at fastsatte intervaller for tilsyn kan blive en sovepude. Risikotræer kan opstå hele tiden som følge af f.eks. klima og nedbør. Det er derfor bedst, at der føres et løbende tilsyn. Vidnet er ikke bekendt med, at andre distrikter i landet har nedfældet regler for tilsyn. Bornholm har ca. 4.400 hektar statsskov. Vidnet vil løseligt anslå, at der er ca. 50 km offentlig vej, der går gennem statsskoven. Vidnet anslår, at de har samme areal skov pr. medarbejder som andre steder i landet. Vidnet definerer risikotræer som træer, der står langs landevejen og er gået ud og er i fare for at vælte over kørebanen. Det kan også være træer, der står på hæld og hænger, eller træer, hvor roden har løsnet sig. Alle træarter kan blive risikotræer. Når et risikotræ er identificeret, bliver det fældet så hurtigt, som det er muligt at skaffe mandskab - altovervejende inden for 1-3 dage. Tilsynet udføres ofte fra bil, men der kan også udføres gående tilsyn. Der udføres tillige tilsyn i forbindelse med andre arbejdsopgaver, f.eks. opsætning af hegn, i skoven. Det konkrete område, hvor træet stod, består af blandingsbevoksning med blandt andet gammel bøg og ung eg. Området kan beskrives som en såkaldt aske/elle-sump. Disse områder kan både være våde og tørre. Det er ikke et særligt risikoområde, og der føres det samme tilsyn med dette område som med alle andre områder. Der var ført tilsyn med området i december eller januar før ulykken. De spottede ved denne lejlighed 3-5 store træer i området, som de "trak ud". Der blev ikke observeret noget ved tilsynet, der tilsagde, at de skulle være særligt opmærksomme på netop dette område. Det konkrete træ var et udgået asketræ. Det stod 6-7 meter fra vejbanen, målt fra rod til vejkant, og var 10-12 meter højt. Han vil antage træets vægt var ca. 2 ton. På uheldstidspunktet havde roden løsnet sig og var rådden, og der var ingen blade på træet. Træet var bare væltet. Det havde ikke løftet sig fra skovbunden. Træet stod i anden række, og der var ingen mulighed for, at de kunne se træet ved det kørende tilsyn, idet træerne i første række havde samme højde og skærmede for træet. De havde derfor ikke set træet i forbindelse med tilsynet. Hvis de havde set det, ville de have fjernet træet, da der var tale om et risikotræ. Det er ikke en fejl, at de ikke spottede træet, da det ville have krævet, at hele skoven skulle gås igennem flere gange årligt. Træet væltede, fordi det havde stormet, og roden var rådden og dårlig. Vidnet kan ikke huske nærmere om vindforholdene på det tidspunkt, hvor han ankom til stedet, men der var ikke tale om nogen voldsom storm, men blot et almindeligt blæsevejr. Han mener ikke, at de har tilsidesat deres tilsynsforpligtelse i forhold til træet. I de 33 år, vidnet har arbejdet på Bornholm, har de ikke haft lignende ulykker. Ulykken har ikke givet anledning til at ændre retningslinjerne for tilsyn. Det er vidnet opfattelse, at naturen er dynamisk, og derfor kræver et løbende og ikke nødvendigvis skemalagt tilsyn. Det er efter vidnets opfattelse ikke muligt at tilrettelægge et tilsyn, så man havde spottet det pågældende træ. Der er mange væltede asketræer i området. Træerne får lov at vælte af sig selv, hvis der ikke er nogen risiko for, at de vælter på vej eller sti. De af

sagsøgeren fremlagte fotografier fra området er således ikke udtryk for, at sagsøgte tilsidesætter sin tilsynsforpligtelse. Asketræer har et lidt dybere rodnet end egetræer. Man kan ikke derved udlede, at egetræer oftere er risikotræer end asketræer, men det er forskelligt, hvor meget de to træsorter tåler. Det er korrekt, at der er flere syge eller døde asketræer i området. Træerne kan dø af svamp. Når træerne får svamp, kan der gå fra 14 dage til 5 år, før de mister deres blade og dør. Det konkrete træ var dødt og havde stået en periode uden blade. Vidnet kan ikke sige, hvor længe. Når de udfører det løbende kørende tilsyn, er de som regel kun en person i bilen. Tilsynet foretages oftest fra bilen. Der er ikke nogen løbende opfølgning på, hvem der har ført tilsyn hvor. Der er i relation til tilsyn ikke nogen kategorisering af vejene i skoven. Ind i mellem modtager Naturstyrelsen henvendelser fra bruger af skoven om træer, der er gået ud. En professionel ville kunne have set, at det pågældende træ var gået ud, hvis vedkommende visuelt havde iagttaget træet nærmere. Asketræerne er selvsåede. Der er ingen plantede asketræer i distriktet. Rødelletræerne havde samme højde som asketræerne. Der er fældet træer i området efterfølgende, men de har ikke særligt gennemgået området efter ulykken. Der har været askesvamp i skoven de seneste 10-15 år.

Parternes synspunkter

A har i sit påstandsdokument anført:

”Til støtte for påstanden gøres det gældende, at sagsøgte, som ejer af skov-/plantageområdet, hvor det væltede træ befandt sig, er ansvarlig for ulykken den 16. februar 2020.

Som ejer af skov-/plantageområdet har sagsøgte en forpligtelse til at føre fornødent tilsyn med og sikre, at beplantningen langs vejene er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand og ikke til fare for forbipasserende. Dette gælder desto mere i et tilfælde som den i sagen foreliggende, hvor det væltede træ var 12 meter højt og placeret blot 3 meter fra en befærdet vej i et meget besøgt naturområde i Almindingen.

Det gøres gældende, at det væltede træ *ikke* var i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand og dermed var til fare for forbipasserende.

Det gøres i den sammenhæng gældende, at de årlige inspektioner, jf. bilag 12, har været helt utilstrækkelige, og at en tilstrækkelig inspektion ville have afsløret et ikke-eksisterende og rådnet rodnet. Undladelse af at foretage en sådan indgående kontrol og besigtigelse er – særligt henset til træets størrelse og placering tæt på en befærdet vej – ansvarspådragende for sagsøgte.

Det gøres herunder gældende, at ulykken kunne have været undgået og afværget ved en ganske omkostningslet og enkel foranstaltning fra sagsøgtes side; nemlig ved blot at undersøge træets tilstand (med en dolk eller lignende), hvilket med overvejende sandsynlighed ville have afsløret, at dette var rådnet og havde været dette gennem længere tid, jf. sagsøgtes egne oplysninger om, at det væltede træ var gået ud/dødt og dermed fremstod uden blade forud for at det væltede.

Det gøres i tilslutning til dette gældende, at sagsøgtes oplysninger om *løbende tilsyn* med skovtræer langs vejene er udokumenterede og at oplysninger herom må tages med dette forbehold, idet sagsøgte ikke har fremlagt nærmere oplysninger eller dokumentation for tilsyn det pågældende sted, samt hvornår og hvorledes dette i givet fald måtte være gennemført.

Såfremt det lægges til grund, at der er ført flere årlige tilsyn det pågældende sted gøres det gældende, at også disse tilsyn har været mangelfulde og utilstrækkeligt gennemførte, idet sagsøgte ved korrekt gennemført besigtigelse kunne konstatere, at træet var gået ud/dødt da det fremstod uden bladvækst og derfor med sin højde på 12 meter helt åbenbart udgjorde en risiko for trafikken på Åsedamsvej 3 meter fra træets placering.

Det bestrides, at oplysninger om de samlede hektar skovområder i Danmark som Naturstyrelsen forvalter kan tillægges nogen betydning i nærværende sag, hvor det derimod kan lægges til grund, at det konkrete tilsyn har været utilstrækkeligt – også i forhold til sagsøgtes egne angivelser af hvorledes tilsynet føres, jf. Processkrift A, side 4 samt påstandsdokument side 2, mf., idet korrekt tilsyn ville have ført til, at sagsøgte havde fjernet træet som et risikotræ (gået ud tæt ved og synligt fra vejbanen), uanset Åsedamsvejs trafikale status.

Det bestrides at et proportionalitetshensyn kan føre til andet resultat end at sagsøgtes tilsyn har været utilstrækkeligt.

Det gøres sammenfattende gældende, at sagsøgte ifalder ansvar for ulykkens indtræden, ligesom det gøres gældende, at sagsøger i tilstrækkeligt omfang har løftet bevisbyrden for at sagsøgte har handlet ansvarspådragende.”

Naturstyrelsen har i sit påstandsdokument til støtte for frifindelsespåstanden anført:

”Det gøres gældende, at Naturstyrelsen ikke har handlet ansvarspådragende i forbindelse med hændelsen den 16. februar 2020.

Naturstyrelsens ansvar som ejer af det væltede træ følger af dansk rets almindelige erstatningsregler. Det er således en betingelse, at der er udvist culpa fra styrelsens side.

Naturstyrelsen var ikke bekendt med træets tilstand. Afgørende bliver derfor, om Naturstyrelsen har ført fornødent tilsyn.

Tilsynet på Bornholm er, ligesom tilsynet i de øvrige skove noget styrelsen har ansvaret for, tilrettelagt under hensyntagen til områdets karakter og færdslen i området. Skov- og Naturstyrelsen forvalter i alt ca. 110.000 hektar skov. Godt 4.200 hektar er beliggende på Bornholm.

Det tilsyn, som Naturstyrelsen førte med det pågældende skovstykke, svarede til tilsynet med tilsvarende skovstykker andre steder på Bornholm, og tilsynet var fuldt forsvarligt. A ,
hvem bevisbyrden påhviler, har ikke godtgjort, at tilsynet ikke var forsvarligt tilrettelagt.

Naturstyrelsen fører løbende tilsyn med skovtræer langs vejene og med en sådan hyppighed, at skovtræerne tilses flere gange årligt. Tilsynene føres kørende, når Naturstyrelsens lokale enhed kører igennem skovområderne og gående, hvis der udføres arbejde i et skovstykke i forbindelse med almindelig skovdrift.

Ved gående tilsyn føres der tilsyn med træerne i et stykke ind i skoven svarende til træernes højde. Ved tilsynene vurderes træernes sundhedstilstand og stabilitet. Naturstyrelsen fjerner løbende risikotræer langs vejene uanset vejenes trafikale status.

På grund af den begrænsede færdsel på Åsedamsvej langs skovområdet Almindingen er tilsynene med træerne i skovstykket tilrettelagt således, at der føres kørende tilsyn med de træer, som er synlige fra vejen.

En *generel* forpligtelse til også at foretage et nærmere tilsyn med træer i anden række, der ikke er synlige fra vejen, ville på grund af den begrænsede risiko for skade forudsætte et uproportionalt gående tilsyn. Et krav herom kan derfor ikke stilles.

Der var videre ikke i relation til skovstykket langs Åsedamsvej omkring ulykkesstedet *konkrete* forhold, der tilsagde, at man på dette sted helt undtagelsesvis skulle se nærmere på træer i anden række. Det gælder

så meget desto mere, når henses til det forhold, at første række træer bestod i en tæt bevoksning af rødelletræer, som man ville forvente forhindre bagvedstående træer i at vælte ned over vejen ved eventuelle sammenbrud.

For så vidt angår de fremlagte fotos optaget af A i marts 2023 (bilag 18) kan det oplyses, at det er Naturstyrelsens opfattelse, at de fremlagte fotos ikke er optaget i det område, hvor hændelsen fandt sted. Skovfoged B vil redegøre nærmere herfor under hovedforhandlingen.

Sammenfattende gøres det gældende, at det ikke er godtgjort, at Naturstyrelsen har handlet ansvarspådragende.”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Efter bevisførelsen, herunder vidnet B's forklaring sammenholdt med de under besigtigelsen konstaterede forhold, lægges det til grund, at det omhandlede træ var 10-12 meter højt og stod placeret 7 meter fra kørebansens kant i anden række bag en række rødelle-træer af samme højde. Det lægges endvidere til grund, at træet på ulykkestidspunktet var gået ud, og at træets rod var rådden, samt at træet væltede som følge heraf i kombination med, at der i hvert fald dagen før ulykken havde været kraftig blæst i området.

Det lægges efter vidnet B's forklaring til grund, at sagsøgte forud for ulykkestidspunkt ikke var bekendt med træets tilstand, eller at træet var i fare for at vælte ned over kørebanen.

Det afgørende for vurderingen af, om sagsøgte har handlet ansvarspådragende i forbindelse med ulykken, er herefter, hvorvidt det kan tilskrives manglende eller mangelfuldt tilsyn med træerne i området, at sagsøgeren ikke var bekendt med træets tilstand.

Sagsøgte er som ejer af skovområdet ansvarlig for at sikre, at der bliver ført et forsvarligt tilsyn med skovområderne med det formål at identificere eventuelle træer, der kan være i fare for at vælte ned over veje og stier. Retten finder, uanset der ikke er tale om et egentligt eksklusivt offentligt skadevolderområde, at vurderingen af Naturstyrelsens tilsyn skal ske under iagttagelse af Naturstyrelsens prioriteringsret og ressourcehensyn, hvorefter Naturstyrelsens ansvar må bedømmes ud fra den lempeligere ansvarsvurdering, der følger heraf.

Efter vidnet ^{B's} forklaring må det lægges til grund, at Naturstyrelsen Bornholm ikke har nedfældet retningslinjer for, hvorledes og med hvilken frekvens, der skal føres tilsyn med de enkelte skovområder, idet der i stedet føres et løbende tilsyn med skoven, hvorved sagsøgte medarbejdere fører et kørende og gående tilsyn, når de færdes i eller udfører arbejde i skoven. Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at der heller ikke i Naturstyrelsens øvrige distrikter er nedfældet nærmere retningslinjer for omfanget og frekvensen af tilsyn, ligesom Naturstyrelsen ikke er forpligtet til at udarbejde skriftlige retningslinjer herfor.

Efter vidnets forklaringer må det endvidere lægges til grund, at det ikke var muligt at se, at det omhandlede træ var gået ud, fra vejen, idet træet stod i anden række ca. 7 meter fra kørebanens kant, og træerne i første række havde samme højde og skærmede for træet.

Under disse omstændigheder finder retten det ikke godtgjort, at sagsøgte tilsyn med skovområdet har været utilstrækkeligt, eller at sagsøgte burde have identificeret det pågældende træ som et "risikotræ" ved det foretagne tilsyn. Retten finder således, at det af sagsøgte udførte tilsyn har været proportionelt under iagttagelse af sagsøgte prioriteringsret og ressourcehensyn. Sagsøgte findes på denne baggrund ikke at have handlet ansvarspådragende i forhold til sagsøgerens ulykke, og sagsøgte frifindelsespåstand tages derfor til følge.

Sagsomkostningerne, der i det hele angår sagsøgeren udgifter til advokatbi-stand, fastsættes under hensyn til sagens karakter og forløb som nedenfor anført. Naturstyrelsen er momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Naturstyrelsen frifindes.

Statskassen skal til Naturstyrelsen betale sagsomkostninger med 40.000 kr.

Beløbet skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.

ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 19. november 2024

Sag BS-40905/2023-OLR
(7. afdeling)

A
(advokat Søren Holger Mellerkjær Larsen, besk.)

mod

Naturstyrelsen
(advokat Aleksander Lind)

Retten på Bornholm har den 21. juli 2023 afsagt dom i 1. instans (sag BS-18436/2021-BOR).

Landsdommerne Ib Hounsgaard Trabjerg, Finn Morten Andersen og Gitte Søjberg Christensen (kst.) har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten, A, har gentaget sin påstand for byretten om, at Naturstyrelsen skal anerkende at være ansvarlig for ulykken, som A var udsat for den 16. februar 2020, hvor et aske-træ væltede ned over hans bil, da han passerede træet på vejstrækningen Åse-damsvej i Almindingen.

Indstævnte, Naturstyrelsen, har påstået dommen stadfæstet.

A har fri proces for landsretten.

Supplerende sagsfremstilling

Det fremgår af e-mail af 3. marts 2020 fra skovfoged ^B til ^C, Naturstyrelsen, at det træ, der væltede ned over ^A bil, var et 12 meter højt asketræ med en diameter på 41 cm. Det er videre anført, at træets rod var rådden og træet dødt, og at træet stod skjult bag nogle rødelletræer, hvilket var grunden til, at det ikke var blevet observeret ved den årlige gennemgang for risikotræer.

Der er for landsretten forevist fotografier fra ulykkesstedet, som er taget umiddelbart efter ulykken den 16. februar 2020 af Bornholms Politi, samt fotografier af ulykkesstedet og området omkring ulykkesstedet, som er taget af ^A henholdsvis den 16. februar 2020 og i marts 2023.

Endvidere er der for landsretten fremlagt retningslinjer for tilsyn med farlige træer langs offentlige veje gældende for Sønderjylland, Vestjylland, Nordsjælland, Søhøjlandet og Hovedstaden. Af en oversigt af 15. november 2023, fremgår, at alene disse fem ud af 16 naturdistrikter har nedskrevne regler for tilsyn.

Forklaring

^A har afgivet supplerende forklaring. Han har forklaret blandt andet, at han i dag er 31 år og studerer til maskinmester i Svendborg. Han har valgt denne uddannelse for at skåne sin ryg. Inden ulykken havde han hårdt fysisk arbejde, som han nu ikke kan holde til. Han har efterfølgende været forbi ulykkesstedet. Ulykkesstedet ligner sig selv, og der er fortsat træer i området, som er gået ud. De træer, som er gået ud, ser anderledes ud end de andre træer. På Segenvej, der er nær ulykkesstedet, står der også træer, som er gået ud, og som kan ramme vejbanen, hvis de vælter. Efter ulykken ringede han til Naturstyrelsen og anmeldte sagen. Han talte med skovrider ^D som beklagede ulykken. ^D forklarede ham, at de ikke havde personale til at føre tilsyn med træerne hele tiden. Han blev også sendt videre til Naturstyrelsens juridiske afdeling, hvor han talte med ^E. Da sagen kom videre til den juridiske afdeling, skete der ikke mere. Der blev ikke svaret på de konkrete spørgsmål, som han havde til sagen.

Anbringender

Parterne har for landsretten i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten og procederet i overensstemmelse hermed.

^A har yderligere anført navnlig, at byrettens præmisser og dommens resultat ikke modsvarer den ansvarsnorm, der gælder for grundejere og særligt offentlige grundejere. Efter litteratur og retspraksis vedrørende eksempelvis vintervedligeholdelse og glatførebekæmpelse, der er sammenlignelige områder, skal offentlige myndigheder sikre muligheden for at foretage kontrol af, om en opgave varetages på betryggende vis. Uanset at der

ikke kan opstilles krav om skriftlige retningslinjer, bør det som minimum sikres, at offentlige myndigheders opgaver med vedligehold og tilsyn planlægges, og at der udføres dokumenterbar vedligeholdelse og tilsyn i overensstemmelse med det planlagte. Hvis en myndighed ikke kan godtgøre, at myndigheden i sin planlægning og udførelse af opgaver har prioriteret sine ressourcer for det pågældende område, kan myndigheden ifalde ansvar.

Der er ikke udarbejdet retningslinjer for vedligehold og tilsyn med træerne langs vejene på Bornholm. Naturstyrelsens oplysninger om, at der løbende planlægges og føres tilsyn med træerne langs skovvejene på Bornholm, er udokumenterede, og de kan derfor ikke lægges til grund. Det kørende tilsyn med træerne langs Åsedamsvej, som Naturstyrelsen konkret gennemførte forud for ulykken, var utilstrækkeligt og mangelfuldt henset til, at Åsedamsvej er en trafikalt befærdet offentlig vej, og at det væltede træ var 12 meter højt, vejede to tons og stod i anden række fra vejen, samt at Bornholm generelt var ramt af askesyge. Naturstyrelsen burde under disse omstændigheder have prioriteret et gående tilsyn med træerne langs Åsedamsvej. Hvis Naturstyrelsen havde ført et gående tilsyn med besigtigelse af træet, ville det være opdaget, at træets rødder var rådnet væk og derfor udgjorde en fare for forbipasserende trafikanter. Naturstyrelsen på Bornholm har ni skovfunktionærer og seks skovarbejdere ansat, som alene skal føre tilsyn med 50 km vejstrækning, og proportionalitetshensyn kan derfor ikke føre til et andet resultat, end at Naturstyrelsens tilsyn var utilstrækkeligt. Det forhold, at Naturstyrelsen forvalter et større skovområde i Danmark, kan heller ikke tillægges betydning ved vurderingen af, om det førte tilsyn har været utilstrækkeligt. Endelig bestrides det, at det væltede træ ikke kunne ses fra vejen under Naturstyrelsens kørende tilsyn. Naturstyrelsen ifalder derfor ansvar for ulykkens indtræden grundet et utilstrækkeligt tilsyn med træerne på Åsedamsvej.

Naturstyrelsen har heroverfor anført navnlig, at den af byrettens anvendte ansvarsnorm og ansvarsvurdering er korrekt og i overensstemmelse med retspraksis på området. Det følger af retspraksis, at offentlige myndigheder som grundejere kan påberåbe sig prioriteringsretten og ressourcehensyn, jf. f.eks. UfR 2019.457 Ø. Det er derfor i overensstemmelse med retspraksis på området, at Naturstyrelsens tilsyn skal bedømmes ud fra den lempeligere ansvarsvurdering. Det følger endvidere af retspraksis, at Naturstyrelsen som offentlig grundejer er overladt et vidt skøn i forhold til opfyldelsen af sin vedligeholdelsesforpligtelse, og at domstolene alene kan gribe ind over for den skete prioritering, hvis denne er usaglig eller uforsvarlig. Det følger desuden af retspraksis, at domstolene ved ansvarsvurderingen tager udgangspunkt i, om den offentlige grundejer har overholdt eventuelle retningslinjer, som den selv har udstedt. Hvis det ikke er tilfældet, ifalder grundejeren ofte ansvar. Naturstyrelsen er ikke forpligtet til at udarbejde skriftlige retningslinjer for gennemførelse af tilsyn. Det forhold, at nogle distrikter under Naturstyrelsen har udarbejdet ret-

ningslinjer for omfanget og frekvensen af tilsynet, ændrer ikke på, at der ikke gælder en generel forpligtelse hertil. Tilsynet på Bornholm er tilrettelagt under hensyntagen til områdets karakter og færdsel i området. På den baggrund er den af byretten anvendte ansvarsnorm og ansvarsvurdering korrekt og i overensstemmelse med retspraksis på området.

Naturstyrelsen har udført det nødvendige og tilstrækkelige tilsyn af træerne langs Åsedamsvej, hvilket tilsyn forud for ulykken senest blev gennemført i december 2019 eller januar 2020, hvor tre til fem store træer blev identificeret som risikotræer og derefter fjernet.

Landsrettens begrundelse og resultat

Denne sag handler om, hvorvidt Naturstyrelsen som offentlig grundejer er erstatningsansvarlig for den ulykke, som skete den 16. februar 2020, hvor et træ væltede og ramte A bil, da han kom kørende ad Åsedamsvej i skovområdet Almindingen på Bornholm.

Spørgsmålet er i den forbindelse navnlig, om Naturstyrelsens tilsyn med træerne langs Åsedamsvej har været uforsvarligt eller mangelfuldt.

Det omhandlede træ var 12 meter højt og havde en diameter på 41 cm. Det stod placeret 7 meter fra Åsedamsvej i anden skovrække bag nogle rødelletræer af samme højde. Træets rod viste sig at have været rådden.

Efter bevisførelsen, herunder navnlig forklaringen afgivet for byretten af vidnet B lægges det til grund, at Naturstyrelsen gennemførte et løbende tilsyn med skoven, herunder i forbindelse med de ansattes daglige færden i skoven og i forbindelse med skovning, samt at der senest en til to måneder forud for ulykken var gennemført et kørende tilsyn med træerne langs Åsedamsvej, hvor tre til fire risikotræer var blevet identificeret og efterfølgende fjernet. Naturstyrelsen identificerede ikke i den anledning det træ, som væltede ned over A bil. Landsretten lægger efter vidneforklaringen endvidere til grund, at Naturstyrelsen ikke var bekendt med træets tilstand.

I lys af den adgang til prioritering af ressourcer, som Naturstyrelsen må have som offentlig myndighed med ansvar for et meget stort skovområde, finder landsretten, at det førte tilsyn har haft en sådan tilstrækkelig karakter, at Naturstyrelsen ikke er ansvarlig for den omhandlede ulykke.

Det er ikke godtgjort, at det var nødvendigt med et mere intensiveret tilsyn, herunder ved gang gennem området, på grund af den konstaterede askesyge på Bornholm eller trafikbelastningen på vejstrækningen.

Herefter, og da det heller ikke kan føre til et andet resultat, at der ikke foreligger nedskrevne retningslinjer for tilsyn med farlige træer langs offentlige veje på Bornholm, således som det er tilfældet for fem ud af 16 statslige naturdistrikter, stadfæster landsretten dommen.

Efter sagens udfald skal statskassen i sagsomkostninger for landsretten betale 50.000 kr. inkl. moms til Naturstyrelsen til dækning af udgifter til advokatbi-stand. Ud over sagens værdi er der ved fastsættelsen af beløbet til advokat taget hensyn til sagens omfang og hovedforhandlingens varighed. Naturstyrelsen er ikke momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Byrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for landsretten skal statskassen inden 14 dage betale 50.000 kr. til Naturstyrelsen.

Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.